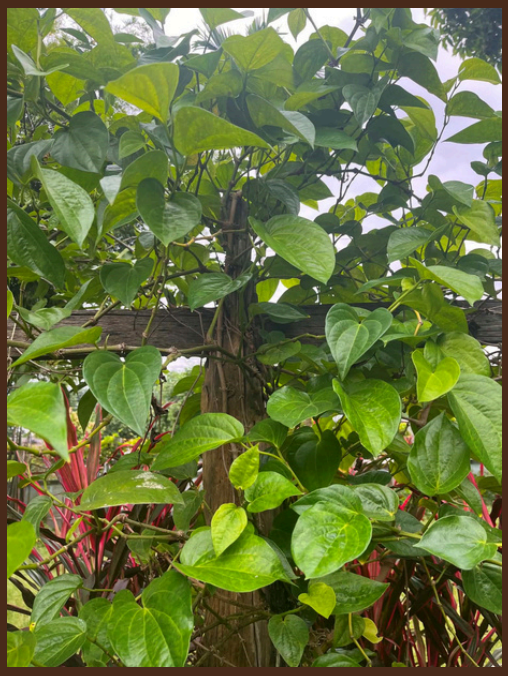

พลู

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Piper betle Linn.
ชื่อสามัญ : Bettle Piper, Bettle leaf vine
วงศ์ : PIPERACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พลูเป็นพืชวงศ์เดียวกับพริกไทย (PIPERACEAE) จัดเป็นไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็ง ลำต้นเกลี้ยงเป็นปล้องและมีข้อ ขนาดลำต้น 2.5-5 เซนติเมตร ลำต้นมีลักษณะอวบน้ำ และมีร่องเล็กๆ สีน้ำตาลอมแดงตามแนวยาวของลำต้น สันร่องมีสีเขียว โดยลำต้นส่วยปลายจะมีสีเขียว ส่วนลำต้นจะมีสีเขียวอมเทา โดยมีรากเกาะที่ออกตามข้อของลำต้น เรียกว่ารากตุ๊กแก แตกออกตามข้อของลำต้นเพื่อยึดเกาะวัสดุสำหรับช่วยพยุงลำต้นเลื้อยขึ้นที่สูงได้ ใบเป็นใบเลี้ยงเดี่ยว ออกสลับกัน รูปหัวใจหรือกลมแกมรูปไข่กว้าง 8-12 เซนติเมตร ยาว 12-16 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม เนื้อใบค่อนข้างเป็นมันสด ใบอ่อนมีสีเหลืองอ่อน และสีเขียวเข้มมัน เมื่อแก่เต็มที่จะมีสีเหลือง มีกลิ่นหอมเฉพาะ รสเผ็ดร้อน เส้นใบนูนเด่นทางด้านล่าง ก้านใบยาว ดอกพลู มีสีขาว ออกรวมกันเป็นช่อมีช่อดอกแบ่งเพศกันอยู่คนละต้น ประกอบด้วยช่อตัวเมีย และดอกตัวผู้ มีใบประดับดอกขนาดเล็กรูปวงกลม ช่อดอกตัวผู้ยาว 2-12 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาว 1.5-3 เซนติเมตร ประกอบด้วยเกสรตัวผู้ 2 อัน มีขนาดสั้นมาก ส่วนช่อดอกตัวเมียมีความยาวเท่ากับช่อดอกตัวผู้ แต่มีก้านช่อดอกยาวกว่า ดอกมักบานไม่พร้อมกัน จึงทำให้ไม่ค่อยพบเห็นผลของพลู เพราะมีโอกาสผสมเกสรน้อย ผลของพลู มีลักษณะอัดแน่นที่เกิดจากดอกในช่อดอก ผลของพลูมีลักษณะค่อนข้างนุ่ม ด้านในประกอบด้วย 1 เมล็ด โดยเมล็ดมีลักษณะกลม ขนาดยาวประมาณ 2.25-2.6 มิลลิเมตร กว้างประมาณ 2 มิลลิเมตร

ประโยชน์และสรรพคุณ

ช่วยให้เหงือกและฟันแข็งแรง ช่วยดับกลิ่นปาก แก้ปวดท้อง ชาวยขับเสมหะ เป็นยากระตุ้นน้ำลาย ช่วยขับเหงื่อ แก้ปวดท้องเพราะพยาธิ ใช้เป็นยาฆ่าเชื้อ รักษาอาการบวม รักษาอาการไอเจ็บคอ รักษาอาการผื่นคันอันเนื่องมาจากลมพิษ รักษาโรคผิวหนัง รักษาโรคกลากเกลื้อน รักษาแผลอักเสบฝีหนอง รักษาสิว ใช้เป็นยาระบาย แก้อาการท้องผูก ช่วยลดไข้ แก้ปวดศีรษะ ขับลมในกระเพาะอาหาร ทำให้ลมหายใจสดชื่น ช่วยกระต้นการไหลเวียนของโลหิต แก้ลมพิษ แก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ บำรุงกระเพาะอาหาร ลดปวดบวม รักษาฮ่องกงฟุต

รูปแบบและวิธีใช้

ใบสด 3-5 กรัม ต้มน้ำกินสำหรับแก้อาหารปวดท้อง แก้ลมพิษ ใช้ใบสดตำผสมเหล้าทาบริเวณที่เป็น เคี้ยวแล้วคายทิ้งวันละ 2-3 ครั้ง ช่วยดับกลิ่นปาก แก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ และบำรุงกระเพาะอาหาร ใช้ใบสดโขลกให้ละเอียดคั้นเอาน้ำผสมกับน้ำร้อน 1 แก้วใช้ดื่ม ลดปวดบวม ใช้ใบพลูใบใหญ่ๆ นำไปอังไฟให้ร้อนนำไปประคบบริเวณที่ปวดบวมช้ำ รักษากลากและฮ่องกงฟุต เอาใบสดโขลกให้ละเอียดดองกับเหล้าขาวทิ้งไว้ 15 วัน แล้วกรองเอาแต่น้ำใช้ทาบริเวณที่เป็น

ความเชื่อและพิธีกรรม

คนล้านนามักนำหมากพลูใส่สวย (กรวย) ประกอบเข้าขันบูชาครูหรือขันตั้ง ขันครู ซึ่งประกอบไปด้วย สวยหมากหพลู สวยดอกไม้ธูปเทียน ผ้าขาว ผ้าแดง ข้าวเปลือก ข้าวสาร หมากหัว พลูมัด เหล้า บุหรี่ เทียนเล่มบาท เล่มเฟื้อง เงินขันตั้ง นำไปประกอบพิธีทั่วไปทั้งงานมงคลและงานอวมงคล รวมไปถึงยังใช้ประกอบเป็นเครื่องบูชาต่างๆ เช่น นำหมากพลูใส่ในกระทง, ควัก, สะตวง พิธีขึ้นท้าวทั้งสี่ พิธีวางตี่นเสา พิธีสืบชะตา พิธีสูตรถอน เป็นต้น

อ้างอิง : พลู ประโยชน์ดีๆ สรรพคุณเด่นๆ และข้อมูลงานวิจัย (disthai.com)
สัมภาษณ์ : นายนพดล พิมาสน